

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:
Pe an 18cor. 1/2 an
9 cor. 1/4 an 4-50 fl.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 24 frc.
1/2 an 12 frc.,
1/4 an 6 frc.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fl., a doua
ora 12 fl. a treia
ora 10 fl.

Tot ce privește
foaia să se adreseze
la: Redacțiunea și
administrațiunea
„Unirei” în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

IN PĂRESIMI.

În goana celor doi fugari, mă înapoiam dela o înălțătoare sărbătoare sufletească, cum puține mi s'a dat să văd în viață.

Profesorii seminarului nostru arhiepiscopozan ținuseră, în conțelegere cu parohul local și cu alți număroși frați preoți din împrejurime misiuni populare într'o comună din jurul Blajului, la reușita căreia au contribuit și alți membri distinși ai clerului nostru, — nu într'u în amănunte, căci aceste aparțin corespondentului nostru — cari m'au impresionat adânc.

M'am nimerit și eu, în clipele din urmă, printre preoții confesari și când am intrat în biserică, nu eră modru să răsați până la altar. Am rămas postați lângă ușă, cu ochii ațintiți asupra oratorului, care s'a dovedit, și de data aceasta, unul dintre cei mai destoinici purtători ai cuvântului.

Vorbea de pe un podiu, și o tăcere de moarte stăpâniă în încăperea, destul de voluminoasă, a bisericii. Femeile își duceau la ochi mânecele cămașei, tinerimea din cor ascultă cu ochii ațintiți asupra oratorului, iar bărbații stau și ei, răpiți de convingătoarea putere a oratorului, clătînând din cap, în semn de aprobare.

Erau numai credincioșii comunei, cu puțini alții din împrejurimi, cari și-au putut rupe o bucată de vreme, în o zi de lucru.

Și biserică eră ticsită — și oratorul simția, de sigur, mirosul greu al sutelor de oameni, cari se îngrămădesc din toate ungherele satului, ca să asculte predicarea Evangheliei.

„Mergând, învățați toate neamurile” — a zis Mântuitorul, și m'am convins și cu acest prilej, că poporul nostru e *dornic* de a as-

cultă graiul conducătorilor lui sufletești, de a se adăpa la izvorul dătător de viață al credinții.

De sigur, preoții noștri își împlinesc misiunea lor de vestitori ai credinții. Nu avem nici un motiv de a trage la îndoială activitatea lor, în viaa Domnului. Dar, ori cât de zeloși ar fi ei, nu se poate trage la îndoială importanța neasămănat mai mare a misiunilor populare. Credincioși obișnuiți cu preeicile păstorului lor sufletesc, se simțesc mai altcum, când văd, că în preajma bisericii se adună mulți preoți străini, și glasul clopotelor îi cheamă cu stăruință două-trei zile neînterupt, să-și dea seama de sufletul lor, de tot ce au făcut bine sau rău pe lumea asta...

E o sărbătoare rară:

Luminile sfeșnicilor și a policandrelor sunt aprinse ca la sărbătorile împărătești — și glasul preoților străini răsună par'că mai poruncitor sub boltiturile bisericuțelor umile.

De sus, din slava Părintelui, care toate le înțelege și toate le iartă, se coboară pe urma valurilor de tămâie și smirnă, ca o adiere blândă în sufletul omului năcăjit, un suflu de îndurare a tot-iertătoare. Cel mai încăpăținat păcătos, înțelege și el sublimitatea momentului — ori o simțeste numai — și își pleacă opoi grumazul cerbicos sub patrafirul spovedaniei.

* * *

Bietul creștin năcăjit, cine să strecoare în sufletul lui o nădejde, o clipă de înălțare sufletească, dacă n'or face-o slujitorii altarului, în preajma căruia ne strângem cu toții, după pilduirea strămoșilor. Muncind de dimineața până seara, în sudoarea feții, singura zi de înălțare sufletească este pentru el biserică și încurajările, ce i-le poate da pre-

otul în predică, drept aliment sufletesc pentru o altă zi de muncă grea și ingrătă, ce nu-i ajunge adese, ca să-și susțină nevasta și copiii.

Credința 'n viața de apoi
E singura tărie 'n noi.

a zis cel mai mare poet al nostru în viață, odraslă de poet și el.

Ce s'ar face bietul om, sub povara atâtor năcazuri și greutăți, ce-i încovoiaie umerii, dacă n'ar avea măcar acest suprem sprijin al credinții, asemănător celei din urmă scânduri, de care se acață nenorocitul naufragiat, în luptă valurile puternice și infinite.

* * *

În goana celor doi fugari, după ce am ascultat spovedaniile creștinilor, mă simțiam și eu mai înălțat sufletește. Mi-se părea, că ei lăsașeră în sufletul meu ceva din nevinovăția și vigoarea păturii de jos, care a fost totdeauna temelie vitalității neamului.

Ei sunt cei ce muncesc și îndură și iartă.

Și noi, cari avem pretenția de a conduce turma aceasta cuvântătoare, suntem stăpâniți de patimi mărunte, ne certăm și ne sfășiem ca barbarii...

Dovedim, ales în vremea din urmă, o deosebită abilitate, de a ne ponegri împrumutat, de a submina reciproc pedestalul, pe care ar trebui să ne prezentăm în fața obștei.

Și păcătuim groaznic în fața acestei obști curate și dornică de imbold spre muncă, dacă ne arătăm slăbiciunea pe față.

Acei-ce au greșit să facă amenda de rigoare; dar să nu cerem *extirparea* nimănui, când suntem așa de puțini muncitori și așa de vast și părăginit e terenul de muncă.

Să nu ne cheltuim energia în hărțueli interne, câtă vreme avem

așa de mare lipsă de o stringere cât mai compactă a rândurilor.

Iată la ce mă gândeam în sara aceea minunată, când mă înapoiam dela misiunile poporale, în credință, că cu toții suntem frați și că mai ales noi, cei obidiți, ar trebui să ținem mai strâns la olaltă, chiar în aceste zile grele, cari sunt aproape fără precedent în trecutul nostru de umilintă.

Se impune o curățire.

(Ca ehou la scrisoarea părintelui Costin.)

Ținându-mă și eu de cercul Chiachi-gărboului, scrisoarea părintelui Costin m'a surprins. M'a surprins intru cât știam, că a venit poruncă dela centrul comitatului, că la conscrierea sufletelor să aleagă și denumească de comisari numai bărbații de toată încrederea — eschizând cu totul pe preoți și învățătorii românești. — Dacă totuș au fost încredințați cu conscrierea și unii preoți și dascăli de ai noștri, aceștia au mare răspundere față de corporațiunea și poporul, care-l reprezintă. Intru adevăr s'a comis batjocura pomenită de părintele Costin, de către reprezentantul administrației. Și dacă s'a făcut batjocura, cum de nu a îndrăznit nici unul să-și ridice glasul, și să-l aducă la ordine pe acel obraznic? Așteptăm dela respectivii comisari, să facă lumină asupra acestei batjocure, nu cumva și noi să ne întărim în credință, că preoții și dascălii suntem o corporațiune slabă, fără tăria și energia de a ne validă acolo, unde interesele bise-

riicii și ale poporului ne chiamă, și unde legea și constituția țării ne îndreptătește.

Altcum caz analog am mai cețit, că s'au întâmplat și în alte ținuturi, și s'a aflat chiar un deputat străin care a interpelat pe ministrul președinte, nu cumva s'au dat ordin de sus, ca în foaia de conscriere români să fie trecuți: *oldă*.

Ministrul a răspuns, că astfel de îndrumări nu s'au dat; altcum va cercetă lucrul, și dacă undeva s'au făcut abateri dela lege va dispune coregerea. — Ne căim, că e prea mare dejosirea de care suferim; trebuie să ne ridicăm, trebuie îndreptare. Are toată dreptatea părintele Costin. Este într'adevăr mult — mult de îndreptat și curățit nu numai pe terenul național, dar și pe terenul vieții morale.

Căți sunt durere între preoții și dascălii satelor noastre, cari prin faptele vieții lor, nu reprezintă morală vieții creștinești, așa cum poruncește biserica.

Preotul e oglinda vie a poporului său intru toate.

Preotul în biserică, în familie acasă, în cele oficioase și neoficioase, are să reprezinte lcoana vieții lui Hristos. Și precum Hristos a fost model de morală, așa trebuie să fie și preotul model de morală în toate mișcărilor vieții lui, căci el reprezintă pe Hristos și legea Lui.

Durere, că azi și la preoții noștri joacă rol însemnat patimele omenești, tocmai ca la mulți laici, cari nu au așa grea răspundere în fața lumii și alui Dumnezeu. Sunt mulți între noi lingușitorii, lacomii, servilii, și sunt mulți cari prin alergarea după plăcerile lumești fac scandal, iubesc necumpătul și trândăvia.

Azi și mai ales azi — când avem atât dușmani în cale — e neaparat de lipsă să ne abnegăm, să ne înfrânăm toate poftele

Noi avem să trăim o viață sufletească, deci avem să ascultăm de suflet. Și până trăim în lume, toată viața noastră are să fie o luptă neîncetată în potriiva plăcerilor lumești dușmane moralei și vieții sufletești.

E deja ceasul: nu al 11-lea, fără a trecut și al 12-lea. Stăpânii bisericii noastre, să iee în mână Cârja sfântă vlădicească, și cu severitate, și toată vigoarea părințească, să curățească slăbiciunile din tagma preoțească, să rămână numai cei curați, căci numai atunci se vor ivi razele unei vieții cinste și frumoase și pentru poporul românesc.

Ilie Șerban
paroh.

Opera sfintei pruncii și — fondul nostru cultural. Reuniunea pruncilor catolici a încasat în anul 1910 în Germania 1.317.551 c. în Franța 757.930 c. în Belgia 430.011 c. în Italia 244.966 c. în Holanda 147.998 c. în Austria 136.543 c. în Elveția 91.666 c. în Polonia 25.177 c. în alte țări europene 87.268 c. în America 151.502 c. în Azia 15.695 c. în Africa 5586 c. în Australia 1038 c. laolaltă deci 3.412.931 c. Am spus deja de altădată, că „Opera sfintei pruncii“ este reuniunea pruncilor catolici închinată sfintei pruncii a lui Iisus și impune membrilor săi datorința morală de a jertfi din banii lor de buzunar o parte spre scopul reuniunii de a sprijini misiunile catolice pe la popoarele păgâne. — Suma aceea s'a împărțit la 243 misiuni. În anul 1910 în misiunile acelea s'au botezat 420.903 prunci, au fost adăpostit în 1258 orfelinate și în 9190 de școli 405.068 prunci, și au primit învățatură tineri în 6063 ateliere de meserii și ferme agricole. — Și dacă s'ocotim, că lucrul acesta l-a făcut cu puțință o

FOIȚA.

Vestitorii credinței.

Epistola unui martir.

Misionarul Franciscan Mrand din Lotaringia, care lucrează în Cifu din Sina, scrie în 29 Ian. ziuarului „Lothr. Volksstimme“ următoarea carte:

„In grabă numai câteva cuvinte. Cred, că epistola mea de acum sunt opt zile a sosit. De atunci ciuma a progresat. În 26 a c. s'a ținut o adunare publică a Europeanilor așezați aici, ca să se sfătuească despre măsurile, cu cari să se apere de ciumă. Intre altele s'a asigurat prin subscripții un ajutor lunar de 450 dolari. Atâta e prea puțin. Cartierul Europeanilor nu poate să se închiză, ca Sinenii să nu între într'insul, pe cum o doriseră unii. S'au apucat, să aranjeze al treilea lazaret, dară două sunt așa de rele, așezate în locuri așa de nefavorabile, cât abia își vor putea plini menirea vre-odată. Până acuma bolnavii viniau numai în spitalul cel apusan. Toți au murit. Astă noapte la 12¹/₄ a murit ca martiră a dragostii deapropelului sora Marcela, una din cele două surori, cari îngrijesc pe cei bolnăviți de ciumă.

Ea a fost cu adevărat o sfântă. Alaltăieri dimineață după o scurtă indispoziție i-s'a început cunoscuta tușă de ciumă. Pentru ca să nu sparie pe soată-sa, ea totuși s'a sculat, ca să asculte sf. liturgie. După aceea a căutat, să se culce iarăși. Pe la 12³/₄, după amiază m'au chemat, să merg de grab' la dânsa. Mi-s'a mărturisit. Apoi am rânduit, să o transporteze de grab' într'o năsalie la Cifu. Firește că a trebuit să fie deplin izolată. O îngrijau două surori, asemenea izolate. Pentru ca nu cumva să ne răpească ciuma pe toți de odată într'u început, și așa să nu fie, cine să se îngrijească de suflete, astăzi s'a rânduit, ca eu să fiu cel dintâiu confesar al surorilor și să port grije de binele sufletesc al surorilor din spitalele celor cuprinși de ciumă. După moartea surorii Marcela ceealaltă soră (Evelina) a trebuit să părăsească odăca infectată de ciumă. Au încuiat-o cu toate, celea ce erau într'insa. De o cam dată nu ni-se mai dă voce, să slujim sf. liturgie în lazarete. Încă în aceeași sară am aranjat surorilor altă odă. Sora, carea suplinește pe Marcela, este o Tiroleză, care alungată de Portughezi din Maccao sosise cu o zi mai înainte în Cifu. Când am lăsat-o sara târziu în noul locaș, m'a rugat, să dau de știre superioarei din Cifu, că ea este fericită ca o regină în palatul ei. După pătâniile de până acum aduce primejdie de moarte orice

împărtașire cu cei cuprinși de ciumă și chiar și petrecerea aproape de ei. Medicul se aproprie de spital abia până la o distanță de 10 m. El nu cutează nici odată a se apropiă de surori și cu atât mai puțin a intra în locașul lor. Vedeti deci, fraților, că viața de misionar privită din punct de vedere supranatural își are și în Cifu părțile sale frumoase. După ce voea lui Dumnezeu m'a reținut aci, fiat! Nu-mi pare rău, că m'am dus în misiuni, ci dimpotrivă sunt foarte vesel. Suferințele și primejdiile timpului de față nu mă spăimântă; știam, că voi avea parte de ele. Toate pentru dragostea lui Dumnezeu! Mă bucur, că într'u ascultare rischez și poate că-mi voi jertfi viața în slujba deapropelului și într'u plinirea slujbei mele. „Toate, pe cum va Dumnezeu“.

Spre pol.

Nome (peninsula Alasca), decem. 1910.

Peste un sfert sau o jumătate de veac, când America va avea drum de fier spre Asia peste strimtoarea Behring, Nome¹⁾ va fi probabil o stație și conductorul, eschimoc modern, va spune cu glas răgușit:

— Nome; douăzeci de minute!

¹⁾ Sediul misionarilor din peninzula Alasca.

reuniune de prunci jertfînd au de an sume așa de mari, cât cetîndu-le, îți stă mintea în loc de uimire! Și pentru cine jertfesc ei? Pentru prunci dela alte colțuri ale pămîntului, pentru prunci de alt neam, ba și de altă rasă. Și noi? Ce rezultat a avut până acuma colecta inițiată pentru fondul nostru cultural? N'ar trebui oare, ca toți, clerici și laici, de rușine să ne acoperim obrazul cu mâinile? N'ar trebui, să o facă aceasta mai ales toți aceia, cari într'un chip ori într'altul au gustat binefacerile scoalelor din Blaj, și încă și mai vîrtos toți aceia, cărora înaintașii, trăgându-și bucată de la gură, le-au dat putința de a se face, ceea ce sunt? Am tot avut în gând, să înșirăm cu numele pe toți stipendiștii de odinioară ai Blajului, arătînd, cât a căpătat fiește care din fundațiunile noastre, și cât a dat fiește care pentru fondul cultural, ca așa să se vadă, că necum dragostea deaproapelui, dar nici măcar recunoștința nu e pasiunea lor. Până acuma ne-am știut, să o facem, dar o vom face, căci siliți suntem să o facem.

Corespondințe.

Sedința festivă a Soc. „Alexi Șincai“.

Gherla, la 7 Martie 1911.

În 5 Martie a. c. societatea bisericească-literară „Alexi Șincai“ a teologilor din Gherla a ținut o sedință festivă — din incidentul împlinirii alor 40 de ani dela întemeiere.

Printre cei ce au fost de față amintim de duii: Ioan Georgiu, prepozit capitular, Ioan Ivasco, Ioan Welle și Gregoriu Pop,

canonici, Alexandru Nemeș jude regesc în penziune, Alexandru Ancean, jude reg. în loc, profesorii gimnaziali Iuliu Karsai și Dr. Ioan Nicoară, avocatul din Dej Dr. Kerekeș, profesorii de teologie Dr. Victor Bojor, Dr. Vasile Moldovan, Teodor Morariu, directorul băncii „Concordia“, profesorii preparandiali: Vasile Sucin penz., Ioan Șanta, Eugen Széles, Cornel Pop, Hermina Szilasi, Alexandru Pop, Teodor Szilasi, inginer diplomat, Ioan Boeriu și Dionisiu Hosszu, învățători penzionați, Ioan Hosszu, mare proprietar din loc, etc. etc.

Președintele societății Atanasiu Georgiu cleric în curs IV-lea în cuvîntul de deschidere schițează istoricul societății și arată între altele, că străduințele antecesorilor teologi în decurs de 41 de ani sunt depuse în mai multe lucrări, și mai de curînd în traducerea alor 4 respective 5 volume din renumitul Catehism de Iosif Deharbe S. I., dintre cari tomul al II-lea și al III-lea s'au edat în anii 1893/4 și 1894/5, iar tomul I. cores după cea mai nouă ortografie s'a tipărit în ediția a II-a în anul școlastic trecut 1909/10; celelalte se vor tipări în viitor.

Orchestra alumnilor seminariali a executat 3 puncte, marșul: „Înainte feciori“, apoi piesele: „Păsărelele reginei“ și „Hora Carmen. Toate piesele aceste au fost executate cu mult simț de artă românească.

Unul dintre oaspeți, care a avut ocaziune de a ascultă multe muzici italiene, îmi spune, că i-se pare a fi în fața unei muzici din Italia, văzînd cu câtă precizie s'au achitat cei din orchestră de rolurile, ce șile-au luat. Publicul auditor a și răsplătit pe orchestriști cu aplauze frenetice.

S'au declamat 3 poezii de către clericii George Mânzat, Aurel Ghilea și Atanasiu Georgiu, cari toate au fost pe deplin succese și acoperite cu aplauze inimoase.

Corul alumnilor seminariali a predat două piese: „Luceafărul serii“ de N. Gaue și „Răsunetul Ardealului“ de Vidu—Popoviciu. Atât corul în plin, cât și solo susținut de clericul I. Nemeș — au fost la înălțime.

De altcum corul teologilor noștri și-a câștigat un bun renume încă din anii trecuți, prin concertele și producțiunile ce le-au dat în mai multe locuri, lăsînd pretutindenea cele mai plăcute suveniruri despre aptitudinile sale artistice-muzicale. Prestațiunile acestui cor, au fost apreciate de mai multe ori de către indivizi competenți în ale artei. — mai în toate ziarele noastre. — Poate debută ori și unde, chiar și înaintea unui public cu cele mai gingașe pretenziuni.

Un punct însemnat al sedinței a fost dizertația citită de clericul Iuliu Ardelean. A vorbit despre: „Lupta preotului și contra necredinții și mizeriei popurului“. Necredința își are aderenți și la noi, iar poporul de rînd — ajuns în multe locuri la sapă de lemn, e infiltrat de principii socialiste. În contra acestora acestora are să se lupte preoțimea noastră, spre care scop se cere în preot mai înainte de toate *sfințenia vieții*; căci cum va putea sfinți pe alții, nefiind dînsul la înălțimea chemării sale? Mai încolo se recere în preot *știință*, căci mulți dintre laici în numele științei au pornit războiul în contra religiei, și cu tărie afirmă, că știința și religionea sunt două lucruri contrazicătoare. „De aceea în zilele noastre — scrie Melcher în „Epistolele către un preot tânăr“ — „știința este o virtute de căpetenie pentru păstorul sufletesc“... Pentru câștigarea sfințeniei și științei e foarte bun mijloc viața retrasă din seminar, în decursul căreia ne putem pregăti la lupta, ce ne așteaptă... Cauzele indiferentismului religios la noi, ba la mulți chiar a necredinții, o află disertantul în neglijarea credinții morale a credincioșilor și

Dar toate aceste vor fi mai tarziu, când ciolanele mele se vor fi discompus sub zăpezile Alascei...

Azi Nome e un loc solitar, un cuib al câtorva mineri, cari cearcă după aur; aici am fondat o colonie de misiuni, ca să îngrijească de trebuințele sufletești ale eschimoșilor. E aproape de mare și cred că dintre toate centrele de misiuni acesta e cel mai îndepărtat de Roma. Abia de răsbate până la noi vr'o știre din lume; schimbările din viața bisericească le auzim cu mari întârzieri; trăim cu totul izolați, fără nici o legătură cu lumea civilizată.

Clădirile noastre sunt din lemn, avînd drept fond munți înalți și pleșvni, fără cea mai minimală urmă de vegetație.

Avem un uriaș teren de muncă; hotarul e la Sud râul Jucon, la Vest Marea-Behring, la Nord Oceanul de gheață, iar cât pentru Ost avem o imenzitate în fața noastră — și suntem mândri, că mult cântatul pol de Nord, aparține și el parohiei noastre.

Ce să spun de climă? Nu cunoaștem decât două anotimpuri, iarna și vara; aceasta durează patru luni, aceea opt. Cătră sfârșitul lui Noemvrie marea îngheață și rămîne înghețată până la sfârșitul lui Iunie. Peste vară nu avem nici odată călduri prea mari. Atunci avem norocul să vedem și vapoare; portul cel

mai apropiat e la o distanță de opt zile. E o mare bucurie când vedem vaporul; acesta ne aduce de ale mîncării, pofta și... nota speselor de drum (aceasta nu lipsește nici odată!)

Ajutor material avem puțin; guvernul american nu e așa de gentil cu misionarii cum sunt englezii. Astfel și lista noastră de bucate nu prezintă o variație de invidiat: azi pește fierț, mâncă pește afumat, apoi pește uscat, pește înghețat, pe urmă înc'odată pește înghețat și reîncepem lista de bucate da capo.

Ar mai fi o rețetă de a pregăti peștele, dar nu ne prea convine: ia pește proaspăt, îngroapă-l într'o groapă de 1½ m., acopere-l cu o piele de focă înmouiată în ulei, astupă bine groapa cu năsip și lasă apoi peștele să se înmoaie în suc propriu, pe un interval de șasă luni de zile, într'un frig de 50—60° când nasul își pierde facultatea de a mirosi, desgroapă apoi peștele și delectează-te în cel mai delicios mezel al eschimoșilor.

* * *

Termometrul se scoboară până la 75—80°, dar și la un frig de 40° e foarte periculos să atingi vr'un obiect de metal, căci te frige ca un fier înroșit.

Peste iarnă ne bucurăm de nopțile polare nesfârșit de lungi: soarele se trezește somnuros, pe la 11 oră și aruncă raze țepișe de după broboada norilor, apoi

speriat de atîta gheață și nămeți se ascunde în curînd după perdeaua de nori. La o oră și jumătate după amiaz, trebuie să aprindem lumînarea.

Pămîntul îngheață tun; chiar și vara afii gheață la adîncime de 50—60 cm. La suprafața pămîntului afii adeseori aur în măsură mai mare sau mai mică; trăim deci de-asupra câmpiilor presărate cu aur, dar împrejurarea aceasta nu schimbă nici de cum modestul nostru mod de trai.

În iarna trecută am îndurat foarte mult pentru groaznicele furtuni de zăpadă numite *blizzard*. Furtuna se deslănțuie cu o celeritate de 100—150 km., biciuind zăpada, ameiînd pe oameni; vîntul rece își străbate până la măduă. Nu vezi nici ziua decât la distanță de 3 m., totul e alb de jur împrejur: baraca noastră, drumul, colinele, totul.

(Va urma).

Mai bine să te culci flămînd, decât să te trezești dator.

*

Cine bea pe datorie, de două ori s'a îmbătat.

*

Se face ziuă tîrziu în casa cu mulți cocoși.

în neglijarea acelor întru câștigarea celor de lipsă pentru trai. Pentru delăturarea acelor rele — insistă asupra datorințelor preoților de a catehiza tinerimea școlară și de a predică cu zel cuvântul lui Dumnezeu, căci fundamentul creșterii trebuie să fie religioasă... Școala și hiserică e terenul prim, în cari trebuie preotul să desvoalte o activitate cât de intensivă... Preotul și învățătorul să lucre în armonie deplină. Preotul însă să nu se restringă numai la activitatea sa pastorală, cum a făcut clerul francez, care deși cu o credință vie — cade într'o luptă scurtă, — ci trebuie să îmbrățișeze și cea socială, cum a făcut cea din Germania, care iese învingător din Kulturkampf... Spre acest scop să desvoalte și preoții noștri activitatea socială, înființând Reuniuni diferite, biblioteci populare, ținând prelegeri economice la popor — prin cari să dea o direcție nouă vieții țaranului, și să se năzuiască a-l abate dela alcoolism și dela toate răătăcirile....

Dizertantul a fost răsplătit cu aplauze îndelungate.

Vicepreședintele societății Alexiu Cziple, cleric în curs IV., în cuvântul de încheiere, conjură pe colegi, că de acum înainte să nu mai despărtească nici o disensiune, ci cu puteri unite să lucre pentru scopul sublim, pe care îl urmăresc: crearea împărăției păcii și a dragostii lui Hristos între oameni, Mulțumeste tuturor oaspeților, pentru prezența, cu care i-au onorat, și pentru bunăvoința, cu care au azistat la această ședință, și apoi închide ședința între aplauzele tuturor....

Prin aranjarea acestui festival tinerimea teologică a dovedit, că-și pricepe chemarea, a dat dovadă publică, că știe să se înțimeze bine, pentru a se putea lupta cu succes după ce va pași în viaa Domnului. Din atari clerici, avem speranță, că se vor alege preoți de prima forță, de cari tocmai avem mare lipsă în timpurile sbuciumate de acum.

Cuprins de o nespasă însuflețire, văzând atâți tineri viguroși și entuziasmați pentru bine: vrând-nevrând mi-au venit în minte cuvintele rostite de Nunțul Apostolic din Viena, Arhiepiscopul titular Anton de Luca — când a văzut vechea catedrală a Gherlei — biserița din Candia, unde a azistat la sfânta liturgie celebrată de primul episcop al Gherlei fericitul Ioan Alexi: — „*Vos adhuc estis in Catacumbis*“. Cum poate cuprinde zidul acesta mic și modest al rectorului seminarial atâta măreție, atâta însuflețire? Cum? Așa, că tinerii aceștia văd înaintea lor un viitor mai bun, mai strălucit de cum vedeau odinioară creștinii din catacombe... Credința lor e vie, și așa trebuie să rămână și după ce vor eși pe arena de luptă a vieții publice; speranța lor e mare, și aceasta să nu înceteze a o păstra și după ce vor eși dintre aceste ziduri modeste; — vor avea de a se lupta cu mii și mii de greutate. Iubirea lor de biserică, școală, limbă, neam și patrie e învăpăiată; fie, ca această iubire să-și aducă fructele sale îmbelșugate în ogorul muncii lor de preoți, pentru binele și prosperarea bisericii noastre.

Laudă, cinste și recunoștință merită o atare tinerime, care laudă să revarsă și asupra superiorității, sub a cărei conducere ocrotitoare se crește.

Correspondentul.

Reviste.

Mandate improcesuate. Curia a dat loc petiției alegătorilor români rămași în minoritate când cu alegerea dela Orăștie, și față de mandatul lui Farkas Pál a ordonat cercetare pentru a se dovedi atât acuzele de corupție și de terorizare înaintate din partea alegătorilor români, cât și pentru constatarea contraacuzelor din partea taberei lui Farkas.

Cercetarea e încredințată Tablei reg. din Cluj.

* * *

— Împotriva mandatului dela Făgăraș, unde a eșit biruitor dl Nic. Șerban, — aderenții partidei contrare au petiționat la Cameră pe mai multe motive patriotice. Dnii Șerban, Al. Vajda-Voevod, vicarul Macavei, preoții și învățătorii sunt acuzați pentru 48 cazuri de agitație.

Iubileul Societății Academice „Petru Maior“. Din Budapesta ni-se scrie, că universitarii noștri grupați în jurul Societății „Petru Maior“, fac pregătiri pentru o deamnă jubilară de 50 ani de existență a numitei societăți. În vederea acesteia se va face apel către toți scriitorii noștri de valoare și foști membri ai societății, ca să concurgă cu câte-o bucată literară pentru Albumul, ce se proiectează în legătură cu jubileul. — După-ce inteligența noastră românească cea mai de frunte în mare parte provine din Pesta — făcând la timpul său, de sine înțales, parte din Societatea „Petru Maior“, — ne așteptăm la o manifestare vrednică de vrednicia cauzei.

La — Roma. În fine: poporul italian, care serbează în anul acesta a 50-a aniversare a Uniunii Italiei cu Roma — firește dupăce a încălcat odinioară drepturile patrimoniului apostolic — va putea saluta în mijlocul său și pe români, cari după obârșie sunt mai din aproape legați de italieni. — Guvernul conservator din regat a luat și el hotărârea, ca românii (firește numai cei dela țara) să participe în mod oficial la Expoziția Iubileului pomenit. — Vremea deja înaintată nu permite, decât o participare mai restrânsă. S'a hotărât între altele: clă-

direa unei mici case țărănești în incinta castelului St. Angelli. Se vor expune colecții etnografice și specimene din arta noastră religioasă împreună cu câteva tablouri de Grigorescu șol. Deschiderea expoziției va avea loc la 27 Martie n.

Spicuri.

Societatea femeilor

ortodoxe române.

Din „România creștină“ ce apare la București, spicuim aceste câteva linii, cari ni-se par, că cuprind foarte mult adevăr. Cei titorii vor judecă.

Societatea femeilor ortodoxe române, după cum ne scrie un prieten al nostru, ar trebui să se ocupe, în loc de asanarea moravurilor călugărești și de ridicarea prin conferințe și predici, a sentimentului religios — pe care nici Dumniilor nu-l mai au — să se ocupe cu alte chestiuni foarte importante în chestia feminină, cu acele rele ce fac ravagii și în economia noastră națională și mai ales în viguroșia și în existența noastră ca popor.

E vorba de luxul extraordinar care prăpădește banul țării, de risipa exagerată pentru plăcerile rafinate, care ne duc la ruină prin scumpirea traiului; de moda caraghioasă ce se schimbă zilnic și merge până la absurd, cu inovațiile și cu ridicolul.

E vorba de curentul nenorocit și mai ales necreștinesc, inaugurat în societatea femeilor aristocratice, de a-și distruge fecunditatea maternă prin mijloacele cele mai păgânești, fugind de greutățile vieții pentru a gustă numai plăcerile pe care ea le oferă.

Acestea sunt chestiunile de care „Societatea femeilor ortodoxe“ ar trebui să se ocupe.

Și cât timp „Societate femeilor“ va avea pretențiunea să se ocupe de chestiile bisericesti, de răspândirea dogmelor și a canoanelor și să pretindă că ea e, nu un simplu factor ajutător, dar depozitara culturii religioase a tineretului în România, atunci ni-se pare că Prea Sfinților noștri Sinodali nu le mai rămâne alta, decât a face „ligă“ contra luxului femeiesc, contra rochiilor prea împiedecate, etc.

E ridicol, se înțelege! Și e dureros că suntem siliți a face apel la bunul simț și la rânduiala naturală a lucrurilor.

* * *

Se zice că s'a dat ordin ca în toate părțile țării, să se pună la îndemâna „femeilor ortodoxe“ școlile, pentru serbări și conferințe în folosul societății,

Foarte frumos!

Decând cu mitropoliții cei noi, feminismul face progrese uimitoare la noi!

Act de mulțumire.

La apelul publicat în ziare pentru ajutor în favorul edificării unei școli noi românești în Coroșteni-Vulcan a răspuns marele mecenat Vasile de Stroescu cu un ofert generos de 500 Cor.

Primească marele nostru Binefăcător și pe această cale cea mai profundă mulțumită și închinare!!

Totodată rugăm cu tot respectul acele onorate persoane fizice s'au morale, cari au primit, ori au cetit apelul nostru, să binevoiască a ne trimite răspuns la acela în timpul cel mai scurt, ca să ne putem da samă de puterile ce ne stau la dispoziție pentru facerea planului și preliminarului de spese.

Publicarea celorlalte oferte binevoitoare va urmă în viitor.

Senatul școlastic.

Noutăți.

Cătră cetitori. Dela 1 Martie nou înainte foaia noastră apare de trei ori pe săptămână: Marța, Foia și Sâmbătă seara în formatul și mărimea de până acum. Prețul de abonament l'am statorit în 18 cor. care ne rugăm, să ni se spedească înainte. Cei ce nu vor să aboneze și plătească foaia, binevoiască a returna primul număr, spre a ne putea conformă pentru viitor. Ținem să recomandăm fraților proto-popi vrednica procedură și prețiosul serviciu, ce ni-l fac: venerabilul vicar Alimpiu Barbulovici din Șimleu și harnicul protopop Ioan Pop dela Morlaca, cari încassează toate abonamentele din tractele lor și deja în lunile cele dintâi ne spedează bani. Dacă toți protopopii noștri ar face ca ei, existența noastră ar fi deplin asigurată.

Mons. Bavona, noul nunțiu de Viena va părăsi la 25 l. c. Rio de Janeiro, și în scurtă vreme primindu-și Instrucția își va ocupa noua demnitate.

Banchet regal. Din Londra se vestește, că regele George va da un banchet cu prilejul încoronării sale, la care vor fi invitați 100.000 copii din Londra. S'a instituit un comitet pentru organizarea banchetului, care va avea loc la palatul de cristal.

Asentările în anul acesta se vor ținea dela 1 April până la 31 Maiu.

Bani aruncați. În anul 1910 plăcerile tutunului au dat statului un venit de 144,750,137 coroane 40 fil. față de cele 135,198,920 cor. 62 fil. din anul trecut, deci cu 7% mai mult. Frumos avans!

Dela Tchanul-vechiu. Adunarea generală ordinară a „Reuniunii române gr.-cat. de înmormântare din Tohanul-vechiu“, s'a ținut în 26 Februarie n. la 2 oare p. m. în sala cea mare a școlii locale. Ea a fost condusă — în absența directorului Moise Brumboiu — de Nicolae Crăciun nătar comunal, participând un mare număr de membrii Conform bilanțului anului 1910 averea acestei Reuniuni este de 3881 cor. 69 fil. dintre cari bani depuși la filiala Albinei din Brașov 3114 cor. 43 fil., restul în număr etc. — În anul trecut — 1910, s'au dat ca ajutoare la erezii celor 10 membri decedați coroane 1000. Această Reuniune este de așa întocmită cât poate participa ca membru oricare locuitor, fiind cotizația după fiecare membru decedat abia 40 fil. Numărul membrilor de prezent atinge suma de 400 — Poporul este foarte mulțumit de mersul ei.

— La apelul fruntașilor finanțari din patrie în vederea întemeierii băncii de asigurare „Fortuna“ în comună noastră Tohanul-vechiu s'au făcut subscripții de acții în valoare de 5600 coroane. — Un lucru care spune și el ceva.

Carne dela țară. Săptămâna aceasta va începe importul carnii din România în Austro-Ungaria — în 14 ori 15 a l. c. n. Pentru import s'a înființat un consorțiu cu mare capital. Importul se face la Budapesta și Viena. Din Timișoara a mers o comisie la Turnu-Severin, ca să încheie un contract pentru import de carne în Timișoara.

Petrecere. Tinerimea română din Recea-Cristur în 4 Martie seara sub conducerea preotului I. Costin a întocmit o petrecere plăcută cu programul următor: 1. Latina ginte cântată în cor mixt, 2. „Seara pe uliță“. E. Suciu. 3. Sarbatorile babești M. Dragan. 4. Cules de vii. Maria Bogdan; 5. Herșu Bucegu; 6. „Slugă la doi stăpâni“ Z. Barsan. 7. „Calcă, române“ cântare în cor mixt. Venitul seratei de 30 Cor. pe jumătate s'a folosit la compunerea unei biblioteci pentru tinerime, iar cealaltă jumătate ramâne diletaților. Aceștia sunt pe cale a forma o tovarășie cu statute în toată regula.

Vestitori credinței. Începând cu interesanta scrisoare „Spre poi“ din foietoul de astăzi, bucațile sunt traduceri și spicuri din foia „A kath. hitterjesztés lapja“, al cărei redactor dl Dr. Lestyán Endre ne-a dat permisiunea, cu multa amabilitate, să traducem ori-ce din coroașele numitei foi. Vom aștepta tot ce e mai interesant, publicând o serie de foietoașe, cari pot fi cetute ori-când, caci fiecare foia conține un întreg de siue stătator.

Convocare. Comitetul Despărțământului al Asociației pentru literatura și cultura poporului român, va ținea în 19 Martie 1911 la orele 12 din zi în comuna Santa-Maria o *prelegere poporului*, la care invită cu dragoste pe toți aceia din comuna Santa-Maria și jur, cari doresc înaintarea culturală a poporului român. Dicioșmărtin la 13 Martie 1911. Comitetul Despărțământului.

Congresul internațional al ziaristilor. Din Monte Carlo se dă știri, că sindicatul internațional al ziaristilor a hotărât, ca congresul să și-l țină în Roma dela 3 până la 10 Maiu. Programul: deschiderea solemnă a congresului în Capitoliu, fiind de față și părechea regală italiană. Cercetarea ministerului de externe și a primarului Romei. Petrecere de grădină în Quirinal. Vizitarea expoziției. Excursiuni, banchete șcl.

Aviz. Avem onoarea a aduce la cunoștința On. Public, că în Ciachi-gărbău—Osăki-gorbó, mai mulți aderenți de principii, sub firma „Opinca“, am înființat o însoțire de păstrare și credit, care cu 1 Ianuarie 1911 st. n. și-a început activitatea. Scopul institutului este a ușura soarta țaranului nostru prin înaintarea spiritului de cruțare, și adevă în lipsele lui a-l ajutură cu împrumuturi ieftine. Vom operă deci, primind depuneri și oferind împrumuturi cambiale cu acoperire ipotecară, cumpărare și vânzare de imobile etc. Având în vedere, că însoțirea noastră prin cotele sale de 25 coroane face posibilă participarea poporului nostru în masă cât de mare la această reuniune economică, prin care împrejurare se deschide calea pentru ori și cine a ajunge la împrumuturi cât se poate de ieftine; și considerând mai ales, că „Opinca“ din venitul său anual pune în prospect ajutorarea instituțiilor noastre culturale de pe teritoriul său de activitate, ne luăm voie a apăla la prețiosul sprijin al On. Public.

Birou de informații. Recomandăm cetitorilor noștri biroul de informații în Budapesta de sub conducerea dlui avocat Dr. Constantin Manea, avocat diplomat, de care se face pomenire pe pag. a 8-a a foii noastre. Praxa de 7 ani ce a avut în Lugoj îl pune în poziția să cunoască multe lipse ale celor din provincie, cărora dsa le stă la dispoziție cu cancelaria sa administrativă și biroul de informații.

Necrolog. † Grigorie Ștefănescu, prof. univ. em. și membru al Acad. Rum. a încetat din viață la București. Născut în 1838, dela 1864 prof. de mineralogie și geol. la universitatea din București. La 1897 e ales de Rector al Universității. — A publicat numeroase lucrări în chestii de știință naturală.

— † Irăian Alexandru Kardos, teolog de anul al III-lea în Ungvár și-a dat nobilul suflet în mâinile Creatorului în 6 Martie st. n. a. c.

Odihnească în pace!

Posta Redacțiunii.

S. A. N. M. C. P. A. P. L. C. în Topánfalva. Distinse mulțumiri pentru urașele telegrafice. Trezvie numai pretutindenea, — și noi nu vom întârzi să fim la locul nostru!

H. P. — Vă țușelați! Noi nu monopolizăm chiar nimic; — dimpotrivă stăruim dinadins să fim cuvenit resonator pentru ori-ce fel de voce cinstită, care planează între marginile intereselor noastre creștinești. Cât pentru a doua întrebare: firește că, facem și literatură frumoasă, iar în recensile noastre căutăm mai înainte: „ce“, și nu: „cine“ a scris.

„O turmă fără păstor“. — Îi vom face rând în vre-un chip și ei.

C. P. Firește, că sunt binevăzute și corespondințele bune — Numai lungi să nu prea fie, căci ne cam opăresc încolo: Ori câte și cât de variate. Dr. B. Lugoj. Pela D. nu este mișcare? Dispuneri oficioase de interes public, strămutări, concurs, cerculare, crâmpee din viața zilnică șcl. În acei pravaș al românismului, — imposibil. — Salutări.

PARTEA LITERARĂ

CRUCIAȚII.

Roman istoric din veacul al XV.
după Henryk Sienkiewicz.

(Continuare).

12

— E adevărat, că mai demult oamenii erau mai tari ca azi — replică Povala, — dar și azi sunt mulți cavaleri, cari sunt vrednici de numele, ce îl poartă. — Mie încă mi-a dat dl Hristos putere mare, fie numele Lui cinescuvântat! Dar sunt în țara asta cavaleri și mai tari ca mine. Nu cunoașteți pe cavalerul Zavisa Garbovi? El m'ar bate tare ușor.

— Eu îl cunosc. Așa-i de lat în spate, cât e alt om de înalt.

— Dar pe Dobko de Olesnica cine-l cunoaște? Cu ocaziunea unor jocuri cavaleresti, ținute în Thorn, a culcal la pământ doisprezece cavaleri, unul mai voinic ca celalalt.

Acum se amestecă în vorbă și principesa:

— Și în curtea noastră a fost un cavaler, Stasko, care era mai tare și decât Zavisa și Dobko. — Spun, că dacă strângea în mână o creangă verde, curgea suc din ea.

— Acea și eu o fac zise Zbisko.

Și deși nu l-a rugat nimeni, alergă la marginea drumului, puse repede mâna pe o creangă și strânse și o îndoi așa de puternic, încât umezeala începă să curgă din ea în picuri mari.

— O, Dumnezeu! — zise văduva Ofka, — Pe tinărul ăsta nu-l lăsați în războiu, căci ar fi păcat să moară înainte de ce și-ar serba ziua cununiei!

— Așa-i, zău, ar fi păcat! — zise Mazko, venindu-i în minte cuțitul călăului, de care amintise mai înainte Povala.

Principesa, care nu știa de lucru, rise cu hohot de vorbele văduvei și însuș Nilolae Dlugolas se arătă vesel, în vreme ce celalaltă preamăreau pe Zbisko. Era fericită și mica Danusia, căreia celealalte dame de curte, parte din invidie, parte din glumă îi ziseră:

— Aieva poți să te bucuri, că ai așa un cavaler!

Intr'aceea Povala stă tot lângă principesa, așteptând ocaziunea, ca să poată vorbi în interesul lui Zbisko. În sfârșit își luă inima în dinți și îi spuse pățania cu cavalerul cruciat și o rugă să se întrepună pentru el regelui, căci în caz contrar, Zbisko tare ușor poate să-și piarză viața.

Principesa care iubea tare pe Zbisko, s'a speriat și era de tot neliniștită. Și cugețându-se puțin zise:

— Se înțelege, trebuie să facem ceva în interesul lui.

— Episcopul din Cracovia mă cunoaște, — zise Povala — pe el pot să-l rog să întrevină și voi rugă și pe regina. Cu cât voi vorbi mai cu mulți în interesul lui, cu atât va fi mai bine. . .

— Dacă regina va fi pentru el, atunci n'avem să ne temem de nime — zise Danusia. Regele totdeauna și-a iubit soția pentru bunătatea și nobleța ei, iar azi când la dăruit și cu un moștenitor, cred, că o iubește și și mai mult. Tot în Cracovia se află și Zie-

mavit, sora regelui, pe care o iubește foarte mult, poți să te adresezi și ei. Voi face tot posibilul. Ziemovit, însă poate face și mai mult, căci ia e soră dulce cu regele, pe când eu îi sunt numai nepoată.

— Noi știm însă, nobilă principesă, că regele te iubește și stimează tare mult.

— O, nu așa mult! — răspuse Anna Danuta, puțin cam întristată. — Pe când eu sunt silită să mă mărginesc cu un singur ochiu din lanț, pe atunci ei îi dă lanțul întreg. În toată familia regele iubește mai mult pe Alexandra. Nici odată nu-mi aduc aminte s'o fi dimis cu mâna goală. . .

Vorbind astfel se apropiară de Cracovia. Pe drum mișcarea deveni tot mai mare. Nobili de pe sate, îmbrăcați cavalereste, sau numai în haine de vară, se găbiau spre oraș. Unii margeau călări, alții în calese cu femeile și fetele lor, void cu toții să vadă jocurile cavaleresti, de cari au cetit atâtea prin gazete. În alte locuri și mai ales la vână, drumul de țară era plin de care cu făină, sare, ceară, bucate și alți articlii, pe cari neguțătorii îi duceau la oraș și pentru cari au fost opriti să plătească vamă. Carele mergeau șireag, cătră poarta cetății. Pe încetul ajunseră la domeniile curții și a singuraticilor nobili. Aceste erau incunjurate de zidurile puternice, cari incunjurau întreg orașul Cracoviei. În oraș zgomotul era și mai mare. Trăsurile, călătorii călări și pedestrii treceau unul lângă altul așa că abia putea-i străbate prin mulțime.

— Ce oraș curios! — strigă Mazko. — N'are păreche în toată lumea!

— E ca și când ar avea veșnic târg de țară — răspuse unul dintre studenți. — Tu ai mai fost aici, domnul meu?

— Cândva de mult! Dar acum mă surprinde ca și când nu l'aș fi văzut nici când. . .

— Spun, că sub domnia regelui Jagiello s'a desvoltat tare mult.

— E adevărat. De când e pe tron principele de Litvania, s'a deschis un teren tare vast pentru comerț. În urma acestuia crescă numărul locuitorilor și a hunurilor orașului, s'au ridicat case și palate nouă și pot să zic, Cracovia azi e unul din cele mai frumoase, mai avute și mai însămnate orașe din lume.

— Așa o cred — zise celalalt student.

— Numai de ne-ar permite să intrăm! — zise Mazko. — Ce mai prăzi ne-am putea câștiga aici!

Povala și acum se cugetă la soartea lui Zbisko, care venind în oraș ajunsese în ghiarele leului. Cavalerului îi părea rău de tinăr și mai ales, că știa bine ce pedeapsă grea îl așteaptă, dacă cruciatul se va plânge de el.

— Mă cuget — zise întorcându-se cătră principesă — oare să vorbesc în afacerea asta cu regina, ori nu? — De cumva cavalerul cruciat nu va ridica plânsoare, atunci s'a sfârșit totul; în caz contrar, cred, că ar fi mai bine, dacă regele ar ști totul mai înainte, cel puțin mânia cea dintâiu a regelui nu va fi așa violentă.

— Dacă cavalerul cruciat voiește să piarză pe cineva — zise principesa — îi sigur

o și face. Eu însă voi vorbi cu Zbisko să rămână în suita mea. Cred că nici regele nu va tracta așa aspru cu el, știind că e din suita mea.

Chiemă pe Zbisko. Acesta știindu-i intențiunea, îi spuse, că nu cunoaște bucurie mai mare, decât să știe, că e numărat și el între oamenii din suita principesei. — Când spuse acestea nu se interesă atât de siguranța proprie, cât voia mai mult să rămână în societatea Danusiei.

Intr'aceea Povala se duse lângă Mazko și îi adresă urmoarele:

— Unde voești să poposești cavalerule?

— În vre-un hotel cunoscut.

— Nu mai este loc în nici un hotel.

— Atunci voi merge la un neguțător, care mi-e prieten bun și-l chiamă Amylej. Cred, că el ne va primi în sălaș.

— Ascultă ce-ți recomand eu, — zise Povala. — Veniți la mine și fiți oaspeții mei. Fratele tău poate să meargă împreună cu principesa în curtea domnitorului, dar după cum cred nu-i bine, că așa iute să dea față cu regele. În prima mânie omul face lucruri, pe cari mai târziu nu le-ar fi făcut. Dacă însă v'a-ți separa, trebuie să separați tot: calese, bagagiu, servitorime; pentru asta însă nu este vreme. În schim, crede-mă, ve-ți fi în siguranță amândoi. . . Veni-ți dară la mine?

Mazko, deși văzuse, că Povala e îngrijat de soartea lui Zbisko, primi cu plăcere invitarea și merseă împreună în oraș. Priveștiștea, ce i-se deschise în piață îl făcu să-și uite toate gândurile de mai înainte. Spunând adevărul, până acum ce-au și văzut în Litvania și pela hotare? Numai câteva fortărețe și orașul Vilna, mai mult în ruine, și nici nu se putea asemăna cu Cracovia. Casele, aici, erau una mai frumoasă decât cealaltă și adese rivalisau cu cartelele principilor și nobililor litvani. Cele mai multe erau zidite din pietri și cărămizi, se găseau nu-i vorba și din lemn, dar frații Bogdaniec le admirau și pe aceste, fiindcă erau ridicate în formă de turn, cu niște ferești rotunde, prin sticla roșietică a cătora străbăteau razele soarelui, și interiorul lor se părea, că arde. Dealungul pieții erau adevărate palate, înaintea porții cărora se află câte-o statuă frumoasă, închipuind pe dl Hristos, ori pe Preacurata Vergură. Tot în piață erau și prăvăliile bogat asortate cu galantare pompoase. Mazko privindu-le cu atențiune se cugetă, că în cazul când orașul ar fi pustiit, câtă pradă ar putea să-și câștige?

Împreună cu Zbisko admirau mult biserică Preacuratei din piață, casa orașului, în pivnițele căreia se măsură berea cea bună de Svidnica, apoi celealalte biserici, piața — mercatorium, — unde se vedeau mărfurile de aur și argint aduse din străinătate, în urmă bereriile și miile de butoaie pline și alte multe lucruri frumoase, cari pentru omul dela sate sunt lucruri rare.

(Va urmă).

Economie.

Povește cu privire la manuarea și plantarea pomilor altoiți și a pădureților.

Se apropie timpul când bunul econom își procură și plantează sau pomi altoiți, formați gata, sau numai pădureți, pentru a-și face școală de pomi, ca să-și crească însuși altoii de lipsă.

Pentruca plantațiunea să ne fie folositoare, nu e de ajuns să procurăm pomii dela cutare firmă mare, dar e de lipsă să observăm la sosirea pachetului, la despachetare, la îngrijirea altoilor sau pădureților până la plantarea și la plantare însăși următoarele reguli:

Indată ce suntem încunoștiințați, că ne-a sosit la stație pachetul, cu pomi sau cu pădureți: numai decât să mergem după el și să-l transportăm acasă și să nu-l lăsăm cu zilele în stație, de oarece atât frigul, cât și seceta (căldura) sunt stricătioase rădăcinilor.

Dacă pachetul e înghețat, să-l punem în un loc scutit de frig, dar nu călduros; așa dar într-o cămară sau pivniță și să-l lăsăm acolo să se desghețe. După 4—5 zile putem să desfacem pachetul, și până la plantare îngropăm pomii sau pădureții în pământ.

Dacă primăvara desfăcând pachetul, aflăm că coaja altoilor sau a pădureților e vestejită, sbârcită, în cazul acesta să tăiem capetele rădăcinilor mai groase și punem altoii sau pădureții într-o cadă cu apă pentru 1—2 zile, prin ce își trag de nou apă și să delătură crețele (sbârciturile) coajei. Altoii încălta vestejiți se mai pot pune în lungime în un șanț, unde acoperindu-i cu pământ, îi udăm. După 3—4 zile îi scoatem din șanț și sau îi plantăm îndată, sau dacă nu-i putem planta, îi îngropăm așa încât rădăcinile și la 16—20 cm. din trunchiu să ajungă în pământ.

Lucrul de căpetenie la plantarea pomilor e, ca groapa să fie destul de mare. Groapa să fie 70—80 centm. adâncă și 100—120 cm. largă. Groapa să se sape tot deauna cu vre-o câteva săptămâni înainte de plantare, dacă plantăm toamna, groapa se va face în luna August, sau Septembrie, dacă plantăm numai primăvara, atunci groapa se face toamna sau în decursul iernii.

Când săpăm groapa, pământul cel bun de deasupra îl punem la dreapta, iar cel de desubt, care e mai slab, îl aruncăm la stânga gropii. Dacă am săpat groapa: o umplem 2/3 părți cu pământ bun care a fost deasupra și îl adunăm la mijloc făcând un mușuroiu (dălmă), aceasta e de lipsă ca pământul să se așeze până la și înainte de plantare, iar nu după plantare.

Înainte de a planta batem parul la distanță de o palmă dela mijlocul groapei după aceea tocim mușuroiul și plantăm pomul.

Pentru plantat pregătim pomul în modul următor:

Cu un cuțit bine ascuțit sau cu foarfeci bune tăiem din rădăcini atâta cât e neapărat de lipsă, ca să nu fim împedecați la așezarea lor și la plantare. Rădăcinile stricate se taie de tot, iar cele vătămate deasupra vătămăturii. Tăetura să fie totdeauna

cătră pământ pentru a să vindeca mai ușor. După aceea așezăm pomii 2—3 ore cu rădăcina în un vas cu ciurială făcută din lut (pământ galben), balegă de vită și apă. Pentru plantare luăm pomul din ciuriala aceasta.

(Va urma).

Loc deschis.

Mulțămită publică.

La apelul deschis în 22 Februarie a. c. pentru completarea bibliotecii școlii de meserii și comerț din loc, au încurs contribuiri dela următorii domni:

Exel. Sa Dr. Victor Mihály mitropolit 5 cor., Ilustr. Sa Ioan M. Moldovan prepozit 3 cor., Simion P. Mateiu can., Ștefan Pop can., Dr. Alex. Pop medic, Dr. Danil Szabo adv., Eugen Nicola, câte 2 cor. — Dr. Cornel Ordace adv., Dr. Ambrosiu Chețianu dir. gim. Gavril Precup prof., Ioan Maior, Emil F. Negruțiu, Gavril Pop can. Aurel Ciato red. Ioan F. Negruțiu jun., Victor Precup, Ioan V. Vancea, Quintiliu Viciu, Carol Nagy, Silviu Handrea, Ștefan Nyergeș, Nicolae Baciu, Ferdinand Kampf, Augustin Stupariu, Aurel Trifan, Arcadie Ienășel, Gavril Țărean, Izidor Săsărman, Nicolae Chicidean, Ioan Raica, Iosif Halász, Emil Oltean, Petru Moga, Traian Novac, Dionizie Trifan, Vasile Barna faur, câte 1 coroană. Aug. Gruția 50 fileri. N. N. 50 fil. N. N. 40 fileri, suma totală: 48 cor. 80 fil.

Ca bibliotecar al acestei școli mulțămesc din inimă M. On. Domn contribuenți, pentru interesul arătat față de școală noastră rugându-i totodată, ca nici pe viitor să nu ne lipsească de binevoitorul sprijin. *Valeriu St. Iozon*, cond. școlii de meserii.

Posta Administrației.

A. G. în *Krasznaszentmiklós*. Unirea va mers dela început, adică din an. 1891, până în 1906, și n'am primit nici un crucer, pe lângă toate cercările noastre necurmăte. Stând astfel, am sîstat foaia în 1906. La 1-a Ianuarie 1907 ni s'a cerut din nou să-o trimitem, și în 9 Martie 1908 am primit abon. de 12 cor. pe un an. De atunci însă până acum, iar n'am mai primit nimic. Credem, că e timpul și cu cale, ca să mai și primim ceva pentru 18 ani ce sunt în restanță!! La modalitatea, cum ni-o cereți pe venitor, nu ne mai putem angaja. Plățiți, ori remiteți foaia, să ne știm în curat. *I. W. Gherla*, pentru Deés pe 1902 sem. 2, 1903 întreg și 1904 sem. 1-m. Deci, mai sunt în restanță pe sem. 2 1904 și anii următori până în 1910 *Micoșlaca* pe 1909 sem. 2-lea și 1910 sem. 1-iu. *Greovaș* pe 1908 sem. 2-lea și 1909 sem. 1-iu. *Aiudul super.* pe 1910 sem. 2-lea. *Renghet* pe 1911. *Valea grșilor* pe timpul din 1-a Martie 1908 până în 1-a Sept. 1909. *Vălioara* pe 1910. *Sz. Kővesd* pe 1905. *Ciavașul de Câmpie* pe anii 1902, 3, 4 și 1905 sem. 1-iu. *Bogdana* pe 1910 și 1911. *Casina, Abrud*, pe 1911 sem. 1-iu. *Tîdôs* pe 1910. *Kapnikbányu* pe 1911 sem. 1-iu. *Eshatoan* pe 1911 sem. 1-iu. *Ognișora* pe 1911 sem. 1-iu. *Orba de Mureș* pe 1911. *Bord* pe 1910. *Breb* pe 1911. *Șieuș* pe 1910 sem. 2-lea și 1911 sem. 1-iu. *Buiu* pe 1903 și 1904. *Chereșuș* pe 1911. *Teaca* pe 1906 sem. 2-lea. *Sân-Mărtinul de Câmpie* pe 1911. *Silvașul inf.* pe 1911. *Lopadea română* pe 1911.

Bibliografie.

A apărut:

„Cultura creștină”, Nr. 5, revista profesorilor de teologie din Blaj, cu următorul sumar, bogat și interesant:

Dr. Nicolae Brânzău: Biserica română unită și primătele Ungariei. — I. M. Luca-ciu O. P.: Cuvânt de introducere pentru studiul sf. Scripturi (II. Sfârșit) — Dr. Al. Nicolescu: Colecțiunea Pseudoisidoriană (I) — V. Cerghizan: Muncă și jertfă (II sfârșit) — Z. Păclișan: O carte despre episcopia Maramurășului (II. sfârșit.) — Senior: Obiectul predicilor la misiuni (Serisoare). — Cronică: Episcopul P. P. Aron, Iubileul Italiei, Misiunile sacre, Cine sânt stăpânitorii Franței, Antonio Fogazzaro șcl. — Telefon.

— „Albina” revistă enciclopedică populară Nr. 22 cu următorul sumar:

P. Dulfu: Radu și mama sa (Poezie.) Em. Grigorovitz: Pe valea Siretului (Urmare cu 8 ilustrațiuni.) L. Tolstoi: Cel pocăit. (Traducere de G. Carp.) Irimia Popescu: Din ale Olandejilor. (Cu 1 ilustrațiune.) I. Dragoslav: Zapisul (Sfârșit). A. Suplementul nostru în culori. Din ziare și reviste: Sfaturi pentru cei ce sufer de furunculoză. — Strugurii în pungi de hârtie. — Pagina glumeată: Neculcea: Pentru apărarea cinstei. (Cu 6 ilustrațiuni). — Supliment artistic: Cărturarul satului, de pe tabloul lui Oscar Obedeanu. — Supliment: Buletinul activități sociale a preoților și învățătorilor, anul III. Nr. 20 dela 27 Februarie 1911.

Antologionul san Mineiul tomul I. carele cuprinde în sine slujbele dumnezeștilor sărbători, a Născătoarei de Dumnezeu și ale sfinților de pe lunile: Septembrie, Octombrie, Noembrie și Decembrie.

Prețul tomului I. legat în piele și cu copcii este 32 Coroane.

1. Teologia dogmatică fundamentală de Dr. V. Sucu prof.

vol. I. *Apologetica creștină* fco. 5-30
vol. II. *Tradițiunea și Bis.* fco. 5-30

2. Teologia dogmatică Specială.

vol. I. *Dumnezeu Unul, sf. Treime, Dumnezeu Creatorul, Intruparea Domnului și Grația.* fco. 7-30 cor.
vol. II. *Sacramentele și Eshatologia.* fco. 7-30 cor.

3. Hipnotism și Spiritism 1-50

Preaveneratul Conzistor Arhiepiscopesc a permis să se poată procura aceste cărți din casele bisericești pentru biblioteci. — Să afle de vânzare la Librăria sem. teol. Blaj—Balázsfalva.

Carte de cetire maghiară pentru clasele: V. și VI. a școlii primare cu limba de propunere română, de *Ioan F. Negruțiu* și *Petru Ungurean*. Carte aprobată pentru școlile primare prin ordinul ministerial Nr. 95,421—1910.

Proprietar-editor: Aurel C. Domșa.
Redactor respons.: Augustin Gruția.

Se sprijinim arta română!

AVIZ.

Reîntorcându-mă zilele acestea din străinătate, unde am studiat mai vârtos pictura bisericească, — m'am stabilit definitiv în comuna mea Agârbicuin, tract. Mediaşului. Aci primesc spre executare ori ce fel de pictură în oleu, — în special pictura bisericească, ca: **iconostase** (altare), **icoane**, în ori ce mărimi, — pictate pe **pânză, lemn, zinc** etc. Asemenea lucrez icoane pentru **prapori**, și **prapori întregi, cruci** etc. etc.

Fac tot felul de aurituri până la cel mai fin aur veritabil, — reînoui și reparaturi,

Toate lucrurile le execut cu preț favorabil.

Poșed număratoase atestare de mulțumite pentru lucrările mele.

Schițe, informațiuni etc., la cerere trimet cu plăcer.

Cerând sprijinul, semnez

Cu stimă:

Nicolae Baci
pictor bisericesc.

(28) 3-3

Agârbicuin (Szász-Egerbegy)

AVIZ. Am onoare a Vă aduce la cunoștință, că mi-am început praxa de **dentist** în Blaj Casa capitulară vis-à-vis de reședința metropolitană. Cu stimă: **Virgil Muntean**, dentist.

(23) 6-?

Cancelarie administrativă și birou de informațiuni în Budapesta.

Procur și dau informațiuni în afaceri procesuale, școlare, bisericești și comerciale. Interviu la referenții dela Curie, din ministerii și dela toate oficiile publice din capitală, dau îndrumări în afaceri administrative, procur tot felul de documente, atestate și mape. Esoperez și urgitez **concesiuni și dispensațiuni** la căsătorii, licențe de biru și pentru trafic, mijloace **ajutor de stat** la **cumpărări de izlaze și pășuni**, pe baza legii din 1908 art. 43. Mijloace împăcări procesuale și în afaceri concursuale, apoi cumpărări, vânzări și exarândări de bunuri, păduri, teritorii de vânat și îndeosebi artelii tehnici, rechisite economice precum: mașini de îmblătit, de arat, de scos butucii, de seris, de cusut și casse de fer incombustibile, diferite motoare pentru mori și uloiuți. Mijloace pentru oficianți împrumuturi personale, pentru țărani, proprietari de pământ, comune și comunități împrumuturi ieftine, simple ipotecare și amortisaționale calculate cu $4\frac{1}{2}$ procente la sută și 1 procent amortizare din capital; câștig reescompt pentru bănci, efectuează tot felul de comande comerciale, mărfuri, semințe de primăvară pentru grădinari și economi, apoi comande la bursă, hărții de valoare.

Observ, că cumpărările mașinilor și motoarelor le mijloace astfel, că partea contractuală o controlez eu, iar cea tehnică va fi controlată de un tinăr român, absolvent la politehnică, care totdeauna este expertul

meu la astfel de cumpărări, deci feritvă de agenții din provincie, cari prin mijlocirea lor numai procese, însă nu marfa dorită vă câștigă.

Taxele vor fi moderate și serviciul prompt, însă rog o anticipație de **cinci** coroane, cu care sumă se achită corespondența, urgențele, comanda și informațiunile mai simple. — Rog la întreprinderea mea sprijinul on. public român și îndeosebi a colegilor mei.

Cu stimă

DR. CONSTANTIN MANEA

advocat diplomat.

VIII. Aggteleki-u. 12., l. 7. Telefon 171-27.

(29) 3-4

Prea Onorată Preoțime!

Prin aceasta Vă atrag atențiunea asupra firmei mele Românești și Vă rog ca vinul pentru Sfintele Paști să nu-l comandați dela străini, ci dela mine, căci eu Vă trimit numai vinuri bune, curate și pe lângă prețurile cele mai moderate:

Vin vechiu: Rizling 66 fil. Rizling și rușe 60 fil. Roșu 70 fil.

Vinuri noi: Rizling 56 fil. Rizling și rușe 52 fil. Șiller 54 fil. Vin alb de masă 50. Prețurile sunt compute în fileri după litru, vinul se expediază cu rambursă în vasele mele ce împrumtez pe timp de 2 luni.

În așteptarea prea Stim. DVoastră comenzi, ce promit, că le voi implini creștinește rămân cu deosebită stimă: **Petru Benea**, proprietar de vii (Șiria, Világos com. Aradului.)

(21) 5-5.

Singurul institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

==== SIBIU ====

Strada Cisnădiei 5.

Strada Cisnădiei 5.

==== recomandă ====

☞ **Asigurări împotriva focului** ☞

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

☛ **Asigurări pe viață** ☛

(pentru preoți și învățători confesionali romani gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu termen fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de pensie și de participare la câștig, asig. de zestre și asig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig. p. pagube la apaducie.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1909	K.	4,831,168 13
Capitale asigurate pe viață achitate	"	4,571,035 51
Starea asigurarilor cu sfârșitul anului 1909	foc	112,045 412 =
Fonduri de întemeiere și de rezervă	„	10,847,132 =
	"	2,309,387 =

☛ **Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.**

Persoane versate în achiziții cu cercuri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

(26) 4-52

La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătorii de clopote și fabrica de scaune de fer pentru clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

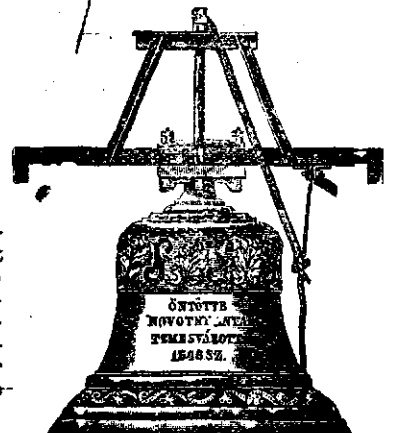
(27) 4-52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu ajusturi de fer bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în ori ce parte. Îndată ce clopotele sunt bătute de o latură prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomand

→ clopotele gaurite ←

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa, că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut — ca și spre turnarea de tone de metal.

Prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.